

Kommittémotion

Motion till riksdagen: 2014/15:3047

av Hans Linde m.fl. (V)

med anledning av skr. 2014/15:114 Strategisk
exportkontroll 2014 – krigsmateriel och produkter med
dubbla användningsområden

---

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen senast vid årsskiftet 2015/16 bör återkomma till riksdagen med ett förslag på ett nytt regelverk för svensk vapenexport.

2 Inledning

Vänsterpartiet vill att Sverige ska vara ett land som konsekvent står upp för demokrati och folkstyre, ett land som aktivt och konsekvent arbetar för fred och nedrustning samt ett land som fördömer varje brott mot de mänskliga rättigheterna, oavsett var, av vem eller med vilka motiv de begås. Utrikesminister Margot Wallströms kritik gentemot Saudiarabien är ett välkommet exempel på detta. Sverige behöver bli bättre på att höja sin röst och fördöma brott mot de mänskliga rättigheterna. För att kunna göra det med trovärdighet, krävs att Sverige slutar beväpna auktoritära regimer.

Den svenska vapenexporten har ökat kraftigt på senare år och så när som fyrdubblats sedan 1994. Bland köparna återfinns en lång rad diktaturer, krigförande stater och länder som begår grova och omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna. Dubbelmoralen i svensk vapenexport visade sig inte minst under de folkliga protesterna i Nordafrika och Mellanöstern: folket krävde frihet, demokrati och social rättvisa samtidigt som Sverige levererade vapen till dessa auktoritära regimer. Behovet av grundläggande reformering av krigsmateriellagstiftningen har dessutom understrukits av Saudiaffären och Projekt Simoom, där det avslöjats att den dåvarande borgerliga regeringen gett sitt godkännande till att Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) inlett ett

samarbete med Saudiarabien med syfte att bistå saudierna i byggandet av en fabrik för antitankvapen.

Sveriges regelverk för export av krigsmateriel behöver förändras i grunden och Vänsterpartiets mål är tydligt – vi vill se en värld i fred, utan vapen. Därför menar vi att Sveriges vapenexport på sikt helt ska avvecklas.

3 Svensk krigsmaterielexport

I skrivelse 2014/15:114 Strategisk exportkontroll 2014 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden, beskriver regeringen den svenska vapenexporten under 2014. Värdet på export av krigsmateriel under 2014 var ca 8 miljarder kronor. Året innan exporterade Sverige för 11,9 miljarder kronor. Det är en minskning med ca 33 procent jämfört med 2013. Minskningen hänger samman med att stora ordrar nu är genomförda och säger inget om framtida leveranser. De enskilt största mottagarländerna 2014 var USA, Norge, Thailand, Storbritannien och Indien.

Samtidigt visar en ny rapport från Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (Sipri) att Sverige – totalt – ökade vapenexporten under den senaste femårsperioden, 2010–2014, med 23 procent jämfört med 2005–2009. Sverige är en av världens främsta vapenexportörer; vi ligger på elfte plats. Enligt rapporten från Sipri gick 52 procent av svensk vapenexport 2010–2014 till rena diktaturer eller bara delvis fria länder.

Vad gäller exportvärdet till Saudiarabien har det minskat: 2011 uppgick det till 2,9 miljarder kronor, 2013 till 750 miljoner och 2014 till 338 miljoner kronor. Minskningen, enligt Sipriforskaren Pieter Wezeman, ”talar om” för oss att en stor affär är slut, inte att svensk industri slutat att sälja till landet.

4 Sveriges regelverk för export av krigsmateriel

Den nuvarande svenska krigsmaterielexportlagstiftningen vilar formellt på grundprincipen att export av krigsmateriel är förbjudet, men att dispenser kan ges. Detta kryphål har genererat mycket kritik och en parlamentarisk utredning tillsattes 2012: Krigsmaterielexportöversynskommittén, KEX, med uppdraget att se över hur Sverige kan stärka exportkontrollen till icke-demokratier. Det var tänkt att utredningen skulle presentera sina slutsatser i december 2014, men har försenats på grund av att man är oense inom kommittén om en rad avgörande frågor. Det gäller bl.a. exakt hur ett demokratikriterium ska se ut, hur mycket insyn riksdagen och allmänheten ska ha i beslutsfattandet vad gäller vapenexporten, och hur tungt utrikespolitiska hänsyn som mänskliga rättigheter ska väga gentemot försvars- och säkerhetspolitiska. Eftersom utredningen pågår avstår Vänsterpartiet i år från att lägga konkreta förslag på regelförändringar. Vi inväntar utredningens slutsatser.

För Vänsterpartiet är nedrustning, demokratisering och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna centrala mål för den svenska utrikespolitiken. Den svenska vapenexporten – med gällande regelverk – strider mot samtliga dessa mål. För oss är det inte förenligt med att exportera vapen till länder som kränker de mänskliga rättigheterna, krigförande stater eller diktaturer. Det är viktigt att det inte finns några möjligheter till undantag eller kryphål i lagstiftningen. Vänsterpartiet vill att riksdagen ger regeringen ett tydligt uppdrag att återkomma till riksdagen med regelförändringar för att förhindra att frågan dras i långbänk och försenas ytterligare.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på nytt regelverk för svensk vapenexport senast årsskiftet 2015/16. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Hans Linde (V)

Stig Henriksson (V)

Jens Holm (V)

Amineh Kakabaveh (V)

Birger Lahti (V)

Håkan Svenneling (V)

Emma Wallrup (V)